

● ένθετο/Μιλώντας για τη γειτονιά μας

✓ **Παρά τα μεγάλα λόγια και τους δολοφονικούς σπασμούς, η κυβέρνηση Τραμπ διαπιστώνει την αποτυχία των σχεδίων της Ουάσιγκτον στη Μέση Ανατολή, και οπισθοχωρεί σε πολλά μέτωπα, αποφεύγοντας έναν μεγάλο πόλεμο όπως αυτούς που διεξήγαγαν παλιότερα οι ΗΠΑ στον Κόλπο, το Αφγανιστάν κ.α.**

Θα επιχειρήσουμε μια απόπειρα ανάγνωσης της πραγματικότητας και των συσχετισμών στη γειτονιά μας, έτσι όπως διαμορφώνεται και μετά την πρόσφατη γκανγκστερική δολοφονία του Ιρανού στρατηγού Σουλεϊμανί από τις ΗΠΑ. Στη συνέχεια, θα εντοπίσουμε ένα μεγάλο πρόβλημα εν μέσω μιας τέτοιας πραγματικότητας, δηλαδή την απουσία ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, και θα μοιραστούμε έστω συνοπτικά κάποιες ιδέες για το τι είδους εξωτερική πολιτική χρειαζόμαστε. Ας περάσουμε λοιπόν κατευθείαν στο θέμα, με μια τοποθέτηση που συγκροτείται από πέντε βασικά σημεία.

1. Έχουμε μπει αποφασιστικά στην εποχή της γεωπολιτικής
Αυτό γίνεται όλο και πιο σαφές. Το κεντρικό πρόβλημα δηλαδή δεν είναι πια κάποια οικονομικά μνημόνια, ή πόσα θα είναι τα επιδόματα που θα πάρει η άλφα ή η βήτα κοινωνική ομάδα στο τέλος του χρόνου, αλλά ζητήματα ισχύος, κυριαρχίας, ανεξαρτησίας, αλλαγής συνόρων, υποδούλωσης, πολέμων, μεγάλων προβοκατσιών. Βλέπουμε να συγκρούονται στρατηγικές επιδιώξεις μεγάλων δυνάμεων, να αλλάζουν συμμαχίες και στρατόπεδα από τη μια μέρα στην άλλη, να διεξάγονται πόλεμοι με νέο τρόπο, να γίνονται συνεννοήσεις και να αποφασίζονται εκεχειρίες, την ίδια στιγμή που πολλά κρίνονται και στο πεδίο των μαχών. Δεν συγκρούονται άμεσα μεγάλες δυνάμεις, όμως είναι παρούσες ενεργητικά, και τίποτα δεν αποκλείει κι ένα ενδεχόμενο ευθείας

▶ **Ερρίκος Φινάλης**

«Να σταθούμε στο ύψος μας: Δύσκολο, αλλά αναγκαίο!»

αντιπαράθεσής τους στη συνέχεια. Τρία παραδείγματα της συνθετότητας της κατάστασης:

A. Η στάση του κεντρικού παράγοντα εντός και εκτός Τουρκίας: Ξεκίνησε με την αντίσταση στον ερντογανισμό και τον τζιχαντισμό (και δευτερευόντως στο συριακό καθεστώς), πέτυχε τον έλεγχο σημαντικών λωρίδων, πέρασε στη συμμαχία με τις ΗΠΑ ελπίζοντας να εδραιωθεί στα απελευθερωμένα καντόνια-πρόπλασμα μιας μελλοντικής κεντρικής οντότητας, και –μετά την εγκατάλειψή του από την Ουάσιγκτον– κατέληξε σε αναγκαστική συνεργασία με το καθεστώς Άσαντ ώστε να μην εξοντωθεί πλήρως από μια Τουρκία που είχε πάρει πράσινο φως τόσο από τις ΗΠΑ όσο και από τη Ρωσία.

B. Πόσες δυνάμεις συνασπίστηκαν στην πράξη για να πολεμήσουν τον ISIS: Ρωσία, ΗΠΑ, Σύριοι, Κούρδοι, Ιρανοί, Λιβανέζοι, αριστεροί Τούρκοι, αντιιμπεριαλιστές εθελοντές (κομμουνιστές, αναρχικοί κ.ά.) από όλο τον κόσμο. Η ετερογένεια αυτής της συμπαρατάξης προκάλεσε καινοφανείς και άβολες καταστάσεις, όπως π.χ. να βρίσκονται δίπλα-δίπλα μονάδες αντιιμπεριαλιστών εθελοντών με αμερικανικά στρατεύματα, υπογραμμίζοντας το γεγονός ότι οι ασπρόμαυρες καθαρότητες, αν υπήρχαν και ποτέ, έχουν αντικατασταθεί από πολλές αποχρώσεις του γκρι.

Γ. Ο ρόλος της Τουρκίας σε ολόκληρη την περιοχή: Θα αναφερθούμε μετά με πιο εκτενή τρόπο σε αυτόν. Εδώ ως περιοριστούμε να επισημάνουμε την ιδιαιτερότητα των όρων ανακωχής που υπέγραψε στη Συρία, με την έννοια ότι διαπραγματεύεται απευθείας με Ουάσιγκτον και Μόσχα, και υπογράφει δύο ανακωχές, πρώτα 120 ωρών με τις ΗΠΑ, έπειτα 150 ωρών με τη Ρωσία, κ.ο.κ. Τώρα δε, έχουμε την υπογραφή μιας ρωσοτουρκικής εκεχειρίας στη Διβύη, δηλαδή αποφασίζουν κατάπαυση του πυρός σε μια τρίτη χώρα δυο χώρες που εκεί βρίσκονται σε διαφορετικά στρατόπεδα...

Αυτά περιληπτικά όσον αφορά τη συνθετότητα και αντιφατικότητα της νέας εποχής, που δεν μπορεί να διαβαστεί –πόσο μάλλον να αντιμετωπιστεί– με τους φακούς και τις συνήθειες του

προηγούμενου αιώνα...

2. Ο κυρίαρχος ιμπεριαλισμός των ΗΠΑ σε αποδρομή και πληγωμένος

Μπορεί να ακούγεται περίεργο την επαύριο μιας πειρατικής ιμπεριαλιστικής ενέργειας εναντίον του Ιράν, αλλά είναι γεγονός ότι ο βορειοαμερικανικός και εν γένει ο δυτικός ιμπεριαλισμός βρίσκονται σε αποδρομή. Δεν μπορούν πια να εξασφαλίσουν την κυριαρχία τους στον κόσμο όπως το έκαναν μέχρι πριν λίγα μόλις χρόνια. Επιπλέον, διαπερνούνται από μια κρίση στρατηγικής για τον τρόπο που θα αντιμετωπίσουν τη νέα κατάσταση. Αυτά όλα τα γνωρίζουν οι ανταγωνιστές τους, και φυσικά το εκμεταλλεύονται καταλλήλως.

Οι ΗΠΑ δρέπουν τώρα τους καρπούς του μεγαλεπήβολου σχεδίου της «Μεγάλης Μέσης Ανατολής», το οποίο έβαλαν σε εφαρμογή πριν καιρό με στόχο την ανάταξη προς όφελός τους όλης της περιοχής. Τελικά το σχέδιο γύρισε μπούμερανγκ, ανοίγοντας το δρόμο για αποφασιστική παρέμβαση άλλων διεθνών και περιφερειακών δυνάμεων. Παρά τα μεγάλα λόγια και τους δολοφονικούς σπασμούς, η κυβέρνηση Τραμπ διαπιστώνει την αποτυχία και κάνει οπισθοχωρήσεις σε πολλά μέτωπα. Σήμερα οι ΗΠΑ αποφεύγουν έναν μεγάλο πόλεμο, όπως αυτούς που διεξήγαγαν στο παρελθόν στον Κόλπο, το Αφγανιστάν κ.α. Ας δούμε μερικές πτυχές της γραμμής που επιχειρεί να υλοποιήσει η Ουάσιγκτον ώστε να ανακόψει την εξασθένηση της επιρροής της:

A. Στοχοποίηση του Ιράν: Οι ΗΠΑ στοχοποιούν το Ιράν και συνολικά το σιιτικό τόξο, επειδή αυτό –παρά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει πρόσφατα– παραμένει μια δύναμη με συνοχή, που εμποδίζει το ξεδίπλωμα των δυτικών ιμπεριαλιστικών σχεδίων στην περιοχή. Ακόμη, οι ΗΠΑ δεν μπορούν να ξεχάσουν και να «συγχωρήσουν» το τι σήμαινε για αυτές η Ιρανική Επανάσταση του 1979 και το επακόλουθο δυνάμωμα του τόξου αυτού.

B. Επαναπροσεταιρισμός της Τουρκίας: Οι ΗΠΑ έχουν πλέον σαφή επίγνωση πως δεν μπορούν μόνο με το Ισραήλ, άντε και με την επικουρία της

Σαουδικής Αραβίας, να ελέγξουν την περιοχή, ιδίως όταν μια έντονη κρίση διαπερνά και όλα τα αντιδραστικά αραβικά καθεστώτα. Εκεί οφείλεται και η προσπάθειά τους να κρατήσουν πάση θυσία την Τουρκία στο δυτικό στρατόπεδο, ανεχόμενες τις αλληπάλληλες προκλήσεις αυτής της υπερφιλόδοξης δύναμης.

Γ. Περικύκλωση της Ρωσίας: Οι ΗΠΑ δεν την εγκαταλείπουν, γιατί μέσω αυτής εμποδίζουν σε ένα βαθμό την παραπέρα εξάπλωση της ρωσικής επιρροής στη Μέση Ανατολή και το ακίστρωμα της σε περιοχές όπως τα Βαλκάνια. Αλλά η περικύκλωση έχει και έναν υπόροητο, εξίσου σημαντικό στόχο: να αποτραπεί κάθε προσπάθεια συνέργειας των ευρωπαϊκών χωρών με τη Ρωσία, και έτσι αυτές να παραμείνουν δέσμιες του ευρωατλαντισμού.

Δ. Αντιμετώπιση της Κίνας: Τέλος, οι ΗΠΑ δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην αντιμετώπιση της Κίνας και στον εμπορικό-οικονομικό πόλεμο εναντίον της, μέσα από τον οποίο θέλουν να της καταφέρουν πλήγματα. Η Κίνα από την πλευρά της προωθεί τη στρατηγική των «νέων Δρόμων του Μεταξιού» και είναι ποικιλότροπα παρούσα στη γειτονιά μας. Βλέπουμε έτσι καταστάσεις που θα ανάγονταν στη σφαίρα της επιστημονικής φαντασίας μόλις μία-δύο δεκαετίες πριν, όπως την παρουσία κινεζικών πολεμικών σκαφών στα νερά της Ν.Α. Μεσογείου. Όλα αυτά εξελίσσονται στο φόντο μιας βαθιάς κρίσης που διαπερνά τις ΗΠΑ, όπου δραστηριοποιούνται αντιθετικά κέντρα, και μάλιστα σε προεκλογική περίοδο. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο πρέπει να διαβαστεί και η πολιτική του Τραμπ στη Μέση Ανατολή. Η δολοφονία του λαοφιλούς Ιρανού στρατηγού Σουλεϊμανί πρέπει να ενταχθεί στη γραμμή που περιγράφηκε προηγουμένως και στις ειδικές επιδιώξεις της κυβέρνησης Τραμπ: επίδειξη δύναμης, δοκιμασία του αντιπάλου και τροφοδότηση εσωτερικών αντιπολιτεύσεων στο Ιράν, αύξηση της πίεσης στο σιιτικό τόξο σε μια στιγμή που αυτό αντιμετωπίζει δυσκολίες και, τέλος, πολιτική εκμετάλλευση της «τιμωρίας της Τεχεράνης» στο εσωτερικό των ΗΠΑ ενόψει προεδρικών εκλογών.

Εκδήλωση
**Μετά την επίθεση στο Ιράν:
Ποιοι απειλούν την ειρήνη στη γειτονιά μας**

Ομιλητές:
Λαμπρινή Θωμά
(δημοσιογράφος, The Press Project, που μόλις επέστρεψε από την Τεχεράνη)
Βαγγέλης Πισσιάς
(στέλεχος καθηγητής, Δρ Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων)
Γιάννης Ραχιώτης
(νομικός)
Ερρίκος Φινάλης
(υπεύθυνος διεθνών σελίδων του Δρόμου)

διοργάνωση
Δρόμος

ΔΕΥΤΕΡΑ 13/1
ώρα 6:30 μ.μ.
ΕΣΗΕΑ (ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 20)